

KORACI DO USPJEŠNE POLITIKE ZA MLADE U LOKALNOJ ZAJEDNICI

Izdavač: **Domaći, Karlovac** i **Mreža mladih Hrvatske**

Autori-ca tekstova: **Emina Bužinkić**
Dražen Puljić
Tomislav Tomašević

Urednica: **Emina Bužinkić**
Recenzentica: **Andrijana Parić**
Lektor: **Goran Miletić**
Grafička priprema: **Teo Petričević**

Tisak: **Printex, Čakovec**

Priručnik je nastao u partnerstvu Domaćih i Mreže mladih Hrvatske kroz projekt **Youth Lense II - Youth Network for Cooperation with Government** pod pokroviteljstvom Catholic Relief Services.

Priručnik koji čitate rezultat je niza radionica i treninga održanih u posljednje dvije godine koje su tematizirale analize procesa razvoja nacionalne i lokalne politike za mlade, a osobito sudjelovanja mladih u procesima izrade politika za mlade.

Korištena literatura: NPDM, Operativni plan, Politika i strukture za mlade u vijeću Europe, Izvješće o društvenom razvoju - Hrvatska 2004., Izvještaji sa radionica MMH provedenih tijekom 2005. i 2006. godine

Hvala Teu, Andrijani i Goranu na nesebičnoj pomoći pri izradi priručnika...
Hvala Vesni i Domaćima iz Karlovca na podršci.

LOKALNA POLITIKA PREMA MLADIMA

Politika prema mladima prvi se put pojavila kao pojam u drugoj polovici prošlog stoljeća kada su zapadnoeuropske države shvatile da trebaju razviti posebnu dugoročnu strategiju koja će odgovoriti na potrebe mladih građana, čime se ne bi samo riješili problemi jedne društvene skupine, već na duže staze osigurao društveni razvoj za sve građane. **Politika prema mladima** se kao instrument javne politike prvenstveno razvijala unutar Vijeća Europe, koje je i danas po mnogima najstručnija međudržavna organizacija kad je riječ o politici prema mladima.

> Vijeće Europe je kao organizacija ne samo davala stručnu pomoć državama članicama pri razvoju nacionalne politike prema mladima, već je stavila naglasak i na razvoj lokalne politike prema mladima. Upravo je lokalna politika prema mladima ponekad važnija i od nacionalne politike, jer goleme strategije spušta na lokalnu razinu, gdje se preciznije identificiraju potrebe mladih na koje se zatim efikasnije može odgovoriti. Taj proces je kulminirao donošenjem **Europske povelje o sudjelovanju mladih u životu općina i regija** iz 1992. godine (kasnije revidirana 2003. godine). Već iz samog naziva ove međunarodne konvencije može se vidjeti da je za stvaranje i provedbu lokalne politike prema mladima ključna jedna stvar - sudjelovanje mladih.

U Republici Hrvatskoj su tek od 2001. krenuli procesi za kreiranje nacionalne strategije za mlade, izrade zakonodavnog okvira za instrumente sudjelovanja mladih u procesima donošenja odluka na lokalnim razinama te stvaranje nacionalne krovne organizacije mladih, iz čega se razvila **Mreža mladih Hrvatske**. Hrvatski sabor je 2002. gotovo konsenzusom usvojio Nacionalni program djelovanja za mlade kao strategiju koja bi u petogodišnjem razdoblju kroz **110 mjera unutar 8 tematskih poglavlja** trebala zadovoljiti prioritetne potrebe mladih građana RH. Tek krajem 2005.godine je usvojen Operativni plan za provedbu **NPDM** u 2006. i 2007. te stoga tek sada možemo govoriti o postojanju nacionalne politike prema mladima u Hrvatskoj.

Ipak, zakonodavni okvir za sudjelovanje mladih na lokalnima razinama ne postoji niti danas, no NPDM propisuje državnim institucijama i lokalnim vlastima preporuke, a jedna od važnijih jest da se NPDM «spusti» na lokalnu razinu, kao i nužnost razvijanja lokalne politike prema mladima. Pioniri u tome bili su Grad Zagreb kao regionalna samouprava te Grad Kutina kao lokalna samouprava koji su donijeli svoje **Lokalne programe djelovanja za mlade**. Još uvijek postoje brojne prepreke u provedbi istih programa, ali to je proces koji se ipak kreće prema naprijed.

Ono što ohrabruje jest činjenica da je resorno tijelo za mlade - Ministarstvo obitelji branitelja i međugeneracijske solidarnosti - započelo sa organizacijom regionalnih konferencija u Hrvatskoj na kojima ohrabruje lokalne vlasti da u partnerstvu sa organizacijama mladih krenu u izradu lokalnih programa djelovanja za mlade. Zbog sve veće potrebe za pomoć i savjetovanje lokalnim vlastima i organizacijama mladih pri razvoju lokalne politike prema mladima, Mreža mladih Hrvatske je osnovala **Program razvoja lokalnih politika prema mladima** na kojem rade i autori ove publikacije. Veseli nas stanje gdje lokalna politika prema mladima u Hrvatskoj postaje pravilo, a ne izuzetak.

Da bi lokalna politika prema mladima bila efektivna i efikasna potreban je **institucionalni okvir** koji predlažemo u ovoj publikaciji kao idealan model, koji će ovisiti o pojedinoj lokalnoj samoupravi. U institucionalnom okviru su nabrojani i opisani različiti akteri čija sinergija daje optimalnu lokalnu politiku prema mladima. Prilikom razvoja lokalne politike prema mladima, važno je da lokalne vlasti uključuju korisnike, tj. mlade. U ovom priručniku za institucionalizirane oblike sudjelovanja mladih navodimo **nekoliko mogućih modela** koji osiguravaju da taj dijalog između ključnih aktera - mladih i lokalnih vlasti, počiva na partnerskim odnosima. Da bi to uistinu bilo tako, potrebno je međusobno povezivanje i umrežavanje organizacija mladih, kako bi koordinirano zagovarale svoje stavove te kako bi u partnerstvu s vlastima sudjelovale u procesu **lokalne politike prema mladima** - pomogle pri izradi lokalnih programa djelovanja za mlade, sudjelovale i pratile kako se isti provodi te vrednovale provedeni lokalni program.

Želimo ovdje napomenuti da je za potrebe ove publikacije ekstenzivno tumačen termin **«lokalni, lokalna»** (npr. lokalna politika prema mladima) te se on najjednostavnije rečeno odnosi na sve one niže razine u državi koje nisu nacionalne tj. centralne. Sukladno tom termin lokalna samouprava u ovoj publikaciji ne odgovara formalnom terminu koji je definiran u Zakonu o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi. U Zakonu pod terminom **«lokalna samouprava»** podrazumijevamo općine i gradove, a pod terminom «područna tj. regionalna samouprava» podrazumijevamo županije. U ovoj publikaciji se termin lokalna samouprava odnosi na općine, gradove i županije.

SUDJELOVANJE MLADIH U DRUŠTVU

Sudjelovanje znači **uključiti se i biti uključen**. Moguće su tri razine sudjelovanja:

1] Ljudi su na utjecajnoj poziciji i važni su za donošenje odluka, njihova mišljenja su uzeta u obzir i djeluje se na temelju njih.

2] Ljudi su uključeni u organizaciju ili društvo, ali drugi umjesto njih donose važne odluke te informiraju članstvo o novim stajalištima ili akcijama koje treba poduzeti.

3] Ljudi jesu članovi organizacije ili društva, no njihov se glas ne čuje te nemaju utjecaja na odvijanje stvari. Od članova se očekuje da se slažu i postupaju po odlukama koje su donijeli drugi i sami su nemoćni da nešto promijene. Ova razina je **de facto** razina nesudjelovanja.

Sve su ove razine primjenjive na sve građane i građanke, a posebice na mlade, koji se nalaze u specifičnoj situaciji odrastanja i preuzimanja aktivne uloge u društvu. Mladi bi trebali povećati razinu sudjelovanja u društvu kako bi se **informirali** o stvarima koje su njima relevantne, razvili svoje interese s ciljem da se njihov glas vrednuje ili naprosto da se poduzme neka akcija i da se nešto učini. Aktiviranje započinje dobrom voljom i energijom pojedinaca ili grupe, identifikacijom grupe problema, skupljanjem informacija od različitih izvora, spoznavanjem tko je odgovoran za donošenje politika (eng. **policies**), skupljanjem lokalne potpore za podupiranje svojih ideja, sugeriranjem onima koji donose politike te pregovaranjem o akcijskim planovima ako je to moguće.

Smisao sudjelovanja mladih je razvoj partnerstva između mladih i starijih u svim područjima života kako bi mladi zauzeli važnu ulogu u društvu te kako bi društvo u cjelini (uključujući i mlade) imalo korist od njihovog doprinosa, ideja i energije. Koncept sudjelovanja mladih se može prikazati na tri načina, koja nisu kontradiktorna ili međusobno isključiva:

1] «Široka razina» - mladi kao građani/ke imaju pravo u cijelosti sudjelovati u društvenom, kulturnom, političkom i ekonomskom životu države (npr. sudjelovanje mladih u obrazovanju, zapošljavanju itd.)

2] «Organizacijska razina» - mladi imaju pravo biti uključeni u odlučivanje o politikama, projektima i programima koji su stvoreni da bi osigurali njihovu puno sudjelovanje u društvenom životu (npr. sudjelovanje mladih u savjetodavnim odborima ili vođenje projekata)
3] «Osobna razina» - pravo mladih da budu uključeni i informirani o odlukama koje utječu na njihove živote.

Iz iskustva nam je poznato da političari nerijetko «dobrom voljom» žele uključiti mlade i njihova mišljenja u odlučivanje, ali to najvjerojatnije neće biti dugoročno učinkovito. Mehanizmi sudjelovanja mladih se moraju osigurati i ne smiju ovisiti o nečijem hiru ili osobnoj predanosti pojedinca. Naime, puno **sudjelovanje mladih** se neće stvoriti i pojaviti preko noći. Posebno će mladi ljudi s poteškoćama u razvoju ili marginalizirani mladi biti veći dio svog života isključeni iz procesa donošenja odluka te će trebati puno potpore i ohrabrivanja. S druge strane, **mladi koji puno volontiraju** će vjerojatno biti glasniji, asertivniji i s više samopouzdanja. Da bi se osigurala stvarna jednakost u sudjelovanju potrebno je otići do «ostalih» mladih ljudi te iznaći strategije koje će im omogućiti prostor, vrijeme i resurse za sudjelovanje.

U praksi, **sudjelovanje mladih** se može prikazati i na slijedeći način:

1] Informiranje - jednostavno davanje informacije o tome što se planira.
2] Konzultiranje - pružanje različitih opcija, primanje **feedbacka**, ali ne dozvoljavajući nove ideje
3] Zajedničko donošenje odluka - podupiranje dodatnih opcija i ideja te omogućivanje zajedničkog odlučivanja
4] Zajednički rad - ne samo da različiti interesi zajedno odlučuju o tome što je najbolje, već stvaraju partnerstvo da bi to i proveli
5] Podupiranje nezavisnih interesa zajednice - npr. lokalnim inicijativama ili organizacijama se nude sredstva, savjet ili druga vrsta potpore kako bi razvili svoje planove unutar zajedničke strategije.

Dijeljenje informacija i konzultiranje se ne smatraju vidovima sudjelovanja, ali su često tako predstavljeni. To može dovesti do iluzija o provođenju zajedničke strategije, pa i do konflikata, budući da se nešto pokušava predstaviti kao sudjelovanje, što zapravo nije.

Sudjelovanje mladih pripada u kontekst inicijativa mladih, koje su sastavni dio omladinskog rada (eng. **youth work**), dok je društveni kontekst viši pojam koji obuhvaća i omladinski rad. Iz ove hijerarhije je vidljivo da je sudjelovanje mladih integralni dio društva i njegova razvoja, a nespoznavanje ove činjenice je jedna od temeljnih pretpostavki pasivnosti mladih. Članovi **Radne grupe MMH za sudjelovanje mladih u društvu** su na skupštini Mreže mladih Hrvatske 2006 godine u Zadru iznijeli slijedeće razloge za pasivnost: neinformiranost (needuciranost), društveno-povijesni uvjeti, nepovjerenje u strukture vlasti te iz toga proizlazeći pesimizam, utjecaj medija na konzumentsko ponašanje mladih, konformizam tj. sindrom «ne da mi se», nepostojanje mehanizama, nepostojanje poticaja iz formalnog obrazovanja, neprepoznavanje volonterskog rada kao vrijednosti, nedovoljno vrednovanje volonterskog rada od strane društva, **cost benefit** filozofija, obitelj, nekvalitetno provođenje slobodnog vremena i nepovjerenje u sebe.

Oblici sudjelovanja mladih se mogu podijeliti na stalne i nestalne. Stalni su: izbori, pomladci političkih stranaka, udruge (studentske, interesne, udruge mladih...), dugoročni projekti, prisutnost u medijima, savjetodavna tijela, vijeća mladih, društvene institucije (kulturne...), vjerske skupine, mladi poduzetnici i organizirane skupine za promicanje i zaštitu prava seksualnih orijentacija mladih. Nestalni oblici sudjelovanja mladih su: prosvjedi, peticije, kampanje, radne akcije, promocije, sajmovi i festivali, sportske aktivnosti, dobrotvorne aktivnosti, medijski istupi / angažman i radikalne / ilegalne akcije. Pretpostavke za realizaciju ovih oblika su **aktivno civilno društvo**, pristup informacijama te otvorenost državnih i lokalnih struktura za sudjelovanje mladih. Veliku ulogu u procesu igra **motivacija**, koja može biti unutarnja i vanjska. Prva se svodi na osobne razloge i iskustva poticanja mladih da budu aktivni građani i građanke, a potonja na uključivanje mladih u javne stvari i procese donošenja odluka. Obje nisu međusobno isključive već međuovisne i komplementarne.

No, sudjelovanje mladih u demokratskom životu bilo koje zajednice ne svodi se samo na glasovanje ili isticanje kandidature na izborima. Kako se kaže u **"Izmijenjenoj i dopunjenoj Europskoj povelji**[1] **o sudjelovanju mladih u lokalnom i regionalnom životu"** Vijeća Europe, «građansko sudjelovanje

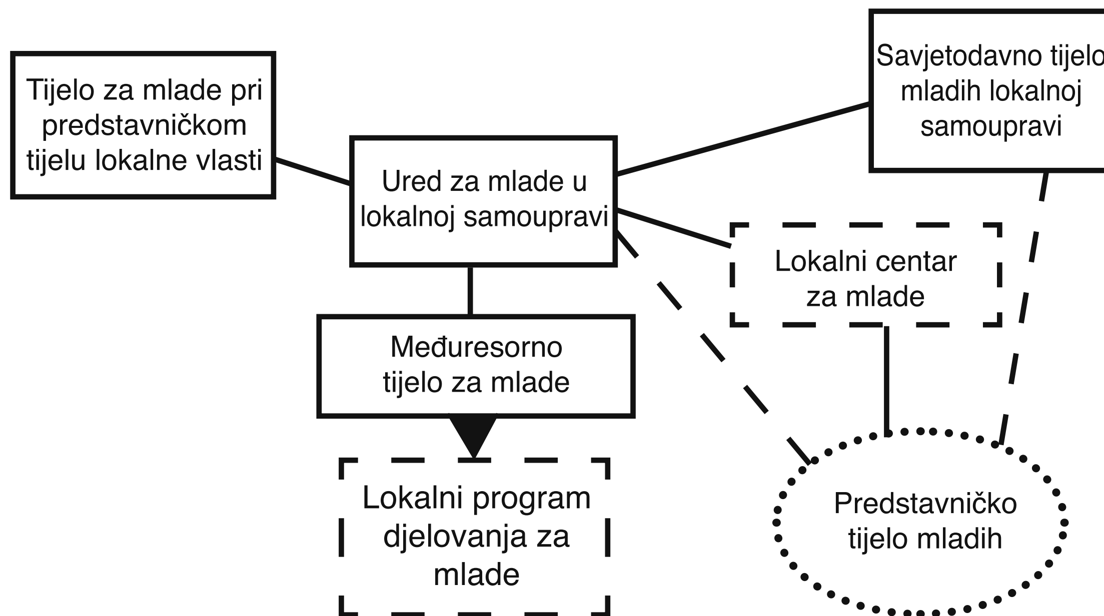
i djelovanje podrazumijevaju da građani/ke imaju prava, sredstva, prostor i priliku - a tamo gdje je to potrebno, i potporu - da sudjeluju u odlukama i utječu na njih i da se uključuju u postupke i aktivnosti kako bi doprinosili izgradnji boljeg društva.» Ovdje **ključnu ulogu igraju lokalne vlasti**, koje trebaju mladima osigurati prostor za sudjelovanje, ali da se pritom preporučuje izbjegavanje nezgodnih floskula kako su **mladi «budućnost»**. Ako mladi neće oblikovati i utjecati na odluke i postupke kada su mladi, možemo li očekivati da će to činiti u nekom kasnijem životnom razdoblju? Aktivne građane i građanke gradimo kroz aktivnost, koja uvijek označuje nešto trenutno i sada, a ne buduće i moguće. Stoga se mladima treba omogućiti određeni broj instrumenata koje se navode u «Povelji» kao npr. «razvoj edukacije o sudjelovanju mladih, njihovo informiranje, osiguravanje sredstava komunikacije za mlade, podržavanje njihovih projekata i priznavanje i stavljanje većeg naglaska na posvećenost mladih ciljevima zajednice i dobrovoljnom radu.»

Iako je sudjelovanje mladih ovisno o više dionika, poput organizacija mladih, lokalnih vlasti i sl. funkcionalno i efikasno sudjelovanje mladih na lokalnoj razini temelji se na svijesti mladih građanki i građana o društvenim, kulturnim i političkim promjenama, a najbolji mehanizam i sredstvo osvještavanja je trajna reprezentativna struktura mladih u obliku **predstavničkog tijela mladih** prikazanog u ilustraciji institucionalnog okvira funkcioniranja lokalne politike prema mladima koji uključuje sva relevantna tijela i objašnjava njihove odnose.

---

[1]Eng. European Charter on the Participation of Young People in Municipal and Regional Life prihvaćena je 19. ožujka 1992. i sastavni je dio Rezolucije 237/92 Kongresa lokalnih I regionalnih vlasti Europe. U Krakowu 2002. održana je konferencija s ciljem da se ocijeni napredak postignut na polju sudjelovanja mladih u posljednjih 10 godina te je usvojena Krakowska deklaracija kojom se potvrđuje da su mladi ljudi građani općina i regija, i da im stoga moraju biti dostupni svi oblici sudjelovanja u društvu. Na Kongresu lokalnih I regionalnih vlasti Europe u svibnja 2003 usvojena je «revidirana» tj. izmijenjena I dopunjena Povelja podijeljena u tri dijela; u prvom dijelu se daju smjernice lokalnim i regionalnim vlastima za provođenje politika koje su važne za mlade u većem broju područja; drugi dio osigurava instrumente za unapređivanje sudjelovanja mladih; a u zadnjem dijelu pružaju se savjeti o tome kako osigurati institucionalne uvjete za sudjelovanje mladih.

INSTITUCIONALNI OKVIR ZA LOKALNU POLITIKU PREMA MLADIMA

Ured za mlade u lokalnoj samoupravi - upravno tijelo izvršne vlasti na lokalnoj razini odgovorno za koordinaciju provedbe politike prema mladima na lokalnoj razini; broj zaposlenih ovisi da li je riječ o općini, gradu ili županiji; ako je riječ o općini dovoljna je jedna osoba koja se bavi mladima ili osoba koja se bavi svim društvenim djelatnostima, ali onda barem ima fiksno određenih nekoliko sati u tjednu kada se bavi mladima; ako je riječ o gradu ili županiji ured se ovisno o statutu naziva ured, odjel, odsjek itd.

Tijelo za mlade pri predstavničkom tijelu lokalne vlasti - obično se naziva «Odbor za mlade» čiji su članovi/ce često isključivo mladi vijećnici u Skupštini, ako je riječ o županiji, ili u Vijeću ako je riječ o gradu ili općini; tijelo pri predstavničkoj grani lokalne vlasti odgovorno za pripremu akata i odluka Skupštine odnosno Vijeća vezanih za mlade (npr. nacrt Lokalnog programa djelovanja za mlade); članovi/ce Predstavničkog tijela mladih ne mogu biti članovi/ice Odbora, ali mogu imati status stalnog ili povremenog promatrača.

Savjetodavno tijelo mladih lokalnoj samoupravi - tijelo koje ustanovljava lokalna samouprava sa savjetodavnom ulogom prema načelniku/ci, gradonačelniku/ci ili županu/ici, članu/ici poglavarstva ili pročelniku/ci ureda koji se bavi politikom prema mladima; obično se naziva «Savjetodavni odbor mladih» ili «Savjet mladih», a članovi/ce tog tijela mogu biti predstavnici/ce Predstavničkog tijela mladih, ali ponekad i mladi izabrani na natječaju koji nisu članovi/ce organizacija mladih.

Predstavničko tijelo mladih - nije tijelo lokalne samouprave, stoga je prezentirano kao zaobljen geometrijski lik, ali je ipak dio institucionalnog okvira za lokalnu politiku prema mladima; predstavnička tijela mladih koje se obično nazivaju **«Lokalna vijeća mladih»**, inicirana su uvijek od strane organizacija mladih koje se žele udružiti na lokalnoj razini, a ne od strane lokalnih vlasti; Lokalno vijeće mladih je posebni oblik organizacije koja je autonomna u donošenju odluka, sa legitimitetom da predstavlja mlade prema dionicima, posebice prema lokalnim vlastima i lokalnoj administraciji; organizacije mladih (udruge mladih i za mlade, pomladci političkih stranaka, inicijative mladih itd.) koje djeluju na lokalnom

području, obično održe osnivačku skupštinu na kojoj donesu statut, tijelo djeluje kao neregistrirana mreža organizacija mladih koja služi kao platforma za provođenje zajedničkih aktivnosti među organizacijama mladih, za usuglašavanje stavova prema lokalnim vlastima, istupanje u javnosti i sudjelovanje u procesu izrade i provedbe lokalne politike prema mladima; u budućnosti bi Zakon o organiziranju mladih trebao riješiti poseban status svih oblika organiziranja mladih, uključujući nacionalnu krovnu organizaciju te predstavnička tijela mladih tj. vijeća mladih na lokalnoj razini.

Međuresorno tijelo za mlade - nije upravno tijelo već više povjerenstvo koje se sastaje 4 do 6 puta godišnje kako bi provodilo međuresornu i koordiniranu lokalnu politiku prema mladima; naziva se još i **«Savjet za mlade»** te **«Povjerenstvo za mlade»**, a sastoji se od predstavnika svih relevantnih ureda i odjela lokalne samouprave koji se bave različitim segmentima politike prema mladima (obrazovna politika, kulturna politika, zdravstvena politika, itd.), da bi se osigurala suradnja i koordinacija među svim relevantnim upravnim tijelima koji su nositelji mjera Lokalnog programa djelovanja za mlade; ovo tijelo nadgleda provedbu lokalne politike prema mladima, a osim predstavnika upravnih tijela u međuresornom tijelu za mlade bi trebali biti i predstavnici Predstavničkog tijela mladih te znanstvenici stručni za pitanja mladih; u nekim zemljama postoji model da se savjetodavno tijelo mladih i međuresorno tijelo za mlade spoje u jedno tijelo koje bi imalo istu ulogu kao međuresorno tijelo za mlade, ali da broj predstavnika lokalnih institucija i broj predstavnika mladih u tom tijelu budu jednaki.

Lokalni centar za mlade - polu-javna institucija sa hibridnim modelom upravljanja i dinamičnim modelom korištenja kroz partnerstvo između lokalne samouprave i predstavničkog tijela mladih; Lokalni centar za mlade se upravo po tom partnerstvu i opsegu svojih aktivnosti razlikuje od Kluba za mlade koji je uvijek inicijativa isključivo od strane civilnog društva tj. organizacija mladih; u manjim sredinama gdje postoji klub za mlade - lokalni centar za mlade je suvišan.

Lokalni program djelovanja za mlade (LPDM) - krajnji rezultat procesa i smisao cijelog institucionalnog okvira koji treba podupirati provedbu Programa; Lokalni program djelovanja za mlade je u biti materijalizirana lokalna politika prema mladima koja odgovara na potrebe mladih identificirane u istraživanju kroz dugogodišnju (obično 5 godina) strategiju, koja sadrži mjere za čiju su provedbu zadužene različite lokalne institucije; **Ured za mlade** pri lokalnoj samoupravi je tijelo odgovorno za koordinaciju provedbe Programa dok Međuresorno tijelo za mlade nadgleda provedbu Programa i osigurava međuresornu suradnju i koordinaciju; sukladno o kojoj vrsti lokalne samouprave govorimo imamo **Županijski program djelovanja za mlade** (ŽPDM), **Gradski program djelovanja za mlade** (GPDM) te rijetko **Općinski program djelovanja za mlade** (OPDM); Lokalni programi djelovanja za mlade se naravno nastavljaju na NPDM i nadopunjuju ga tako da preciznije identificiraju potrebe mladih, koje postoje u određenoj lokalnoj zajednici i bolje odgovaraju na te iste potrebe.

Opisani institucionalni okvir za lokalnu politiku prema mladima u skladu je sa postojećim institucionalnim okvirom na nacionalnoj razini.

SAVJETODAVNA I PREDSTAVNIČKA TIJELA MLADIH NA LOKALNOJ RAZINI

U europskoj praksi postoje dva osnovna oblika institucionaliziranog sudjelovanja mladih u procesima donošenja odluka u lokalnoj sredini - **konzultativni i reprezentativni oblik**. Ta dva oblika sudjelovanja mladih se ne isključuju, dapače - nadopunjuju se.

1] Konzultativni oblik sudjelovanja čini savjetodavno tijelo koje ustrojava lokalna vlast da bi se konzultirala oko politike prema mladima sa samim korisnicima tj. mladima. Razlikuje se po tome koje članove lokalna vlast poziva u savjetodavno tijelo:

a) **predstavnike mladih** - članovi savjetodavnog tijela su predstavnici organizacija mladih ili predstavnici predstavničkog tijela mladih

b) **neorganizirane mlade** - prosječni mladi koje lokalna vlast izabire uglavnom na temelju natječaja, kako bi osnovala svojevrsnu fokus grupu mladih u kojoj će imati studenta/icu, srednjoškolca/ku, mladog/u zaposlenog/u, nezaposlenog/u, poduzetnika/icu, člana/icu udruge, člana/icu političke stranke itd.

c) **kombinacija** prva dva modela - pozivaju se i predstavnici mladih i prosječni neorganizirani mladi kako bi se ta dva modela korigirala; prosječni mladi će točnije moći identificirati probleme mladih, a predstavnici mladih će imati veće iskustvo u rješavanju problema mladih

2] Reprezentativni oblik sudjelovanja čini predstavničko tijelo mladih koje na osnovu legitimiteta predstavlja mlade u lokalnoj zajednici prema svim dionicima posebice lokalnim vlastima i koje je nezavisno od istih. Na taj način lokalna vlast dobiva jednog sugovornika ispred svih mladih. Legitimitet proizlazi iz:

a) **direktnih izbora** - sastavi se popis mladih birača (15 do 29 godina) u lokalnoj zajednici te oni na posebno organiziranim izborima izaberu svoje predstavnike; uz pozitivnu stranu izravne demokracije, negativna je strana što su mladi uvelike nezainteresirani za izbore te što su za takvo nešto potrebne izborne kampanje gdje financijski resursi mladih kandidata mogu igrati presudnu ulogu; osim tog na taj način se potpuno zaobilaze organizacije mladih

b) **izbora vijeća učenika srednjih škola** - često se takav oblik sudjelovanja mladih naziva **«Parlament mladih»** i obično ga iniciraju škole ili lokalne vlasti, čime je autonomija rada takvih predstavničkih tijela upitna; iako učenici neposredno biraju svoje predstavnike koji donose odluke na dobro svih čime se već u ranoj dobi vježba demokracija i potiče sudjelovanje mladih u društvu, takva tijela predstavljaju samo mali segment mladih tj. onih **od 15 - 18 godina** te im je slab položaj prema lokalnim vlastima i obrazovnim institucijama budući da im postojanje ovisi o istima

c) **mreže organizacija mladih** - na osnivačku skupštinu se pozovu sve organizacije mladih koje postoje u lokalnoj zajednici te ukoliko se većina organizacija mladih odazove inicijativi osniva se mreža čiji će izabrani predstavnici/ce predstavljati mlade prema svim dionicima; legitimitet ovdje ne jamče izbori već većina organizacija mladih koje postoje u lokalnoj sredini, a u kojima su mladi organizirani i udruženi; takva krovna organizacija mladih se često naziva **«vijeće mladih»** (eng. **youth council**)

Smatramo da je zadnji oblik **najbolji i najefikasniji** iz nekoliko razloga:

- s obzirom da inicijativa za stvaranje tijela dolazi od strane nezavisnih organizacija mladih, a ne od strane drugih dionika - velika je vjerojatnost da će tijelo biti **autonomno** u odlučivanju i radu
- u tijelu su zastupljene sve zainteresirane organizacije mladih u lokalnoj sredini pa se tako izbjegava paralelna struktura gdje imamo **predstavničko tijelo mladih** sa svojim stavovima prema vlastima te organizacije mladih sa svojim stavovima; osim toga sve organizacije mladih koje su članice tijela zajedno usuglašavaju stavove i nastupaju prema vlastima sa jednim stavom čime postaju efikasniji u zagovaranju
- kroz mrežu se osim koordiniranja stavova organizacija mladih te iste organizacije i programski povezuju te **zajednički provode aktivnosti**
- organizacije mladih imaju **mnogo iskustva** u radu s mladima tako da mogu dati relevantne prijedloge za identificiranje i rješavanje problema mladih
- kako je riječ o tijelu koje nije definirano statutom lokalne samouprave, **postojanje tijela je stalno** bez obzira o eventualnoj promjeni vlasti i promjeni političke volje za suradnjom
- u izbore za predstavnike tijela nisu uključeni mladi koji nisu članovi/ce organizacija mladih, pa je **legitimitet tijela** da predstavlja mlade u lokalnoj sredini samim time manji, no upravo se time i potiče mlade koji nisu još aktivni u organizacijama mladih da se uključe i da, među ostalim, steknu birati svoje predstavnike/ce u predstavničkom tijelu mladih

U 2002. godini je krenuo proces izrade Zakona o vijećima mladih no taj Zakon još ni danas nije donesen. Namjera tog Zakona je upravo bila da stvori zakonodavni okvir za osnivanje **lokalnih vijeća mladih** kao predstavničkih tijela mladih, koja bi bila osnivana upravo od strane predstavnika udruga te koja bi bila nezavisna od strane lokalnih vlasti već utjecala na odluke istih.

NPDM mjera 75.

«Donijeti Zakon o vijećima mladih, kojim će se regulirati osnivanje, status i njihovo ustrojstvo. Vijeća mladih osnivala bi se na lokalnoj razini (općine i gradovi) od predstavnika lokalnih udruga mladih i za mlade, a bila bi zadužena za zastupanje interesa i potreba svih skupina mladih na razini određene zajednice, koordinaciju aktivnosti za mlade, te bi izabirala predstavnike koji bi sudjelovali u radu općinskih i gradskih vijeća te županijskih vijeća (bez prava formalnog odlučivanja). Vijeća mladih općina i gradova bi se međusobno povezivala i putem svojih predstavnika tvorila županijska (regionalna) vijeća mladih.»

No zadnje verzije Zakona definiraju **savjetodavna tijela mladih** pri lokalnim vlastima, iako ih još uvijek zovu «vijeća mladih». Suštinska razlika između dva institucionalizirana oblika sudjelovanja mladih jest komunikacija sa lokalnim vlastima i mogućnost utjecaja na odluke lokalne vlasti.

Kod **konzultativnog oblika** komunikacija sa lokalnim vlastima se odvija neposredno te mogućnost utjecaja na odluke vlasti daje činjenica da su mladi članovi savjetodavnog tijela i imaju neposredan pristup procesima donošenja odluka. Kod **reprezentativnog oblika** komunikacija sa lokalnim vlastima se odvija posredno - preko javnosti ili na drugi oblik koji nije institucionaliziran. Mogućnost utjecaja na odluke vlasti daje činjenica da predstavničko tijelo okuplja sve organizacije mladih koje preko javnosti zagovaraju stavove mladih prema lokalnim vlastima.

Druga razlika jest i u tome što vijeće mladih kao predstavničko tijelo egzistira stalno tj. njegova uloga nije da samo organizacije mladih povremeno koordiniraju stavove, već **stalno informiranje** članica i **zajedničko provođenje aktivnosti**. S druge strane savjetodavno tijelo mladih egzistira jedino kada se sastaje nekoliko puta godišnje.

Predstavničko tijelo mladih stalno djeluje i postoji, dok je savjetodavno tijelo mladih samo **«most»** za institucionalizirani dijalog između predstavničkog tijela koje se nalazi izvan sustava lokalne samouprave i lokalnih vlasti. Kada taj dijalog nije plodonosan i kada se ne uvažavaju mišljenja predstavnika mladih, predstavničko tijelo mladih ima mogućnost u javnom zagovaranju svojih stavova prema vlastima.

UMREŽAVANJE ORGANIZACIJA MLADIH

Model umrežavanja unutar sektora mladih u kontekstu RH čini se zasada jednim od najboljih modela povezivanja **organiziranih oblika suradnje mladih** putem zagovaranja zajedničkih interesa te utjecaja na promjene koji odražava kvalitativan korak civilnog sektora mladih da pridonese razvoju lokalnih politika prema mladima u Hrvatskoj, kao i povećanju standarda **kvalitete života mladih** na općem razvojnom planu.

Kroz rad **MMH** sa mladima u posljednje dvije godine - organizacijama mladih, pomladcima političkih stranaka, srednjoškolskim učenicima/cama, sustavno se provodilo **ispitivanje potreba** kojemu je prethodila analiza stanja položaja mladih u lokalnim zajednicama. Obje analize obuhvaćale su sljedeće parametre:

1] institucionalni okvir
2] sadržaji za mlade - programi za mlade i programi djelovanja za mlade
3] suradnja udruga mladih, inicijativa, lokalnih vijeća i pomladaka političkih stranaka sa lokalnom upravom
4] financijska stabilnost organizacija mladih

Putem navedenih analiza, konzistentna potreba, kako inicijativa i udruga mladih, tako i političkih pomladaka, jest stvaranje **bolje koordinacije aktivnosti mladih** koja ima za cilj zajednički doprinos mladih u razvijanju politike prema mladima na općem i lokalnom planu uz kontinuiranu financijsku podršku.

Umrežavanje organizacija mladih odražava **tri kvalitativna pomaka** na sljedećim razinama:

a) tematsko povezivanje
b) financijska stabilnost
c) održivost

Tematsko povezivanje ili **programsko umrežavanje** organizacija mladih je prostor koji subjekti koriste za širenje informacija i razmjenu iskustava u području politike prema mladima. Ovaj prostor tematske povezanosti stvara nužnim poticanje komunikacijskih vještina, osobito dijaloga kako unutar povezanih subjekata - radi jasnijeg definiranja ciljeva procesa razvijanja lokalne politike, tako i ‘prema van’, u smislu stvaranja partnerskih odnosa sa svim relevantnim dionicima kojih se ova politika (do)tiče. Stvaranje ovakvog **suradničkog modela** daje priliku iskorištavanja svih raspoloživih resursa i znanja u smjeru unaprijeđenja kvalitete zajedničkog rada te veću učinkovitost u stvaranju promjena na području razvoja politike prema mladima.

Financijska stabilnost jedan je od ključnih pomaka koje ostvaruju umrežene organizacije unutar europskih pa i sve češće hrvatskih okvira. Pretpostavka je da se većom koncentracijom organizacija mladih kao vrstom institucionaliziranog djelovanja te pritiskom zagovaranja većeg broja organizacija za zajednički interes, osigurava ne samo tematsko napredovanje, već se i **mogućnosti financiranja** dalekosežnog djelovanja povezanih subjekata daleko više otvaraju.

Održivost umreženih subjekata propituju se i ostvaruju na razinama interesa te definiranja, zagovaranja, implementacije i vrednovanja same politike koje organizacije same vrlo često nisu u mogućnosti same izvesti. Stvaranje i ravnoteža politika prema mladima, nacionalnih i lokalnih, dugoročni su procesi koji zahtijevaju **kontinuirano djelovanje** i stalno ispitivanje potreba, participacije, fleksibilnosti, učinkovitosti itd. koje neminovno zahtijeva i shodno osigurava konstantno jačanje kapaciteta na razinama ljudskog, programskog i organizacijskog napredovanja.

Kada govorimo o povezivanju mladih, osobito na programskoj razini, imajući na umu dosadašnje iskustvo edukacija i programa potpore u razvijanju suradničkih modela među mladima, smatramo važnim uključiti u procese kako nacionalne, tako i lokalne politike za mlade - putem umrežavanja, sve relevantne dionike kojih se proces poboljšavanja kvalitete života mladih tiče. Akteri koji su nužni za **proces transparentne i učinkovite lokalne politike** te one koja ja otvorena za participaciju su sljedeći:

- lokalne udruge mladih i za mlade
- lokalne studentske organizacije
- lokalna srednjoškolska vijeća učenika
- pomladci lokalnih ogranaka političkih stranaka
- lokalne inicijative mladih
- klubovi za mlade

Na slici:
Osnivačka skupština Vijeća mladih Međimurske županije

Mladi se mogu povezivati putem udruga, saveza, mreža, koordinacija, koalicija, vijeća koji mogu biti formalni i neformalni oblici suradnje.
Ideja umrežavanja organizacija mladih istaknuta je u **Nacionalnom programu djelovanja za mlade** (uz operativni plan), **Izvješću za društveni razvoj - Hrvatska 2004.** kao i nizu dokumenata Vijeća Europe i Europske Unije.

LOKALNI PROGRAM DJELOVANJA ZA MLADE

U završnim dijelovima **NPDM**-a možemo naći preporuke jedinicama lokalne samouprave (općine, gradovi i županije) i nevladinim organizacijama o «spuštanju» politike prema mladima sa nacionalne na lokalnu razinu. U tom kontekstu, jedan od najvažnijih kotačića na lokalnoj razini i finalni produkt procesa jest kreiranje i donošenje lokalnog programa djelovanja za mlade (**LPDM**). Pod terminom «lokalni» se misli «županijski», «gradski» ili «općinski» program djelovanja za mlade, ovisno o razini samouprave, s obzirom da je LPDM često dokument lokalne vlasti kao materijalizirana lokalna politika prema mladima (iako je partnerstvo organizacija mladih i lokalnih vlasti jedan od sve češće korištenih modela) te ga najčešće predlaže izvršno tijelo (npr. gradsko ili županijsko poglavarstvo), a usvaja predstavničko tijelo lokalne vlasti (npr. gradsko vijeće ili županijska skupština). Na taj način lokalna politika prema mladima postaje službena. **Organizacije mladih** mogu provoditi dijelove iste (npr. svaka organizacija može imati svoju misiju i projekte na lokalnoj razini koji se bave neformalnim obrazovanjem). Isto tako je nemoguće, premda je pravno nesporno, da lokalna vlast sama kreira i donosi LPDM bez sudjelovanja ostalih relevantnih dionika procesa, no **lokalna politika prema mladima** neće biti legitimna s obzirom da proces nije bio transparentan i participativan prema građanima.

Da bi se izbjegle ovakve poteškoće potrebno je zadovoljiti nekoliko pretpostavki: razvijen sektor mladih, postojeća volja lokalne vlasti te zainteresiranost i spremnost obaju navedenih dionika za partnersku suradnju, jer upravo je **partnerski odnos mladih i vlasti** ključ dobre i kvalitetne politike prema mladima. Naime, ako se u kontekstu prava radnika i radnica trebaju i moraju pitati predstavnici radnika i radnica, analogno tome se u kontekstu politike prema mladima trebaju i moraju uključiti mladi i to na način da mladi budu **ravnopravno zastupljeni**. Princip co-managmenta za kojeg se zalaže, preporuča i promovira Vijeće Europe upravo polazi od te pretpostavke - ravnopravnog sudjelovanja mladih na razinama i u područjima koji su za njih same relevantni. U praksi to znači da npr. jedno savjetodavno tijelo lokalne ili državne vlasti koje se bavi mladima mora sadržavati jednak broj predstavnika mladih i vlasti, a ako se neko tijelo bavi samo jednim ili više segmenata koji su relevantni za mlade (npr. obrazovanjem ili maloljetničkom delikvencijom), onda bi mlade trebalo uključiti što više, analogno procijenjenom relevantnosti za mlade.

Tek **ravnopravno sudjelovanje mladih** u izradi i donošenju strateškog dokumenta lokalne politike prema mladima daje puni legitimitet za njegovo provođenje, jer LPDM kao višegodišnja strategija sa mjerama koje će poboljšati kvalitetu života mladih građana sigurno je za njih same od najveće važnosti. Svaki LPDM se sastoji od brojnih mjera - kratkoročni i specifični ciljevi koji se moraju postići u vremenskom okviru koji je predviđen za LPDM (npr.«izraditi katalog programa neformalnog obrazovanja koji postoje u gradu»). Pojedine mjere su grupirane u različite sektore, kao npr. gospodarstvo, kultura i slobodno vrijeme, mobilnost i obrazovanje. Također, svaka mjera unutar pojedinih područja mora imati navedenu instituciju(e) koja je kao nositelj odgovorna za njenu provedbu, pritom stvarajući suradnju sa relevantnim akterima. Osim partnerstva lokalnih vlasti i organizacija mladih, dionici koje treba uključiti u proces LPDM-a su djelatnici/ce uprave lokalnih vlasti, predstavnici/ce zainteresiranih lokalnih institucija i stručnjaci/kinje za mlade (npr. sveučilišni profesori/ice ili zaposlenici/ce relevantnih instituta koji se u svom radu bave mladima).

Ako imamo sve dionike i ako su ispunjene sve pretpostavke, idealni proces kreiranja i donošenja LPDM-a bi trebao izgledati ovako:

1] **Formiranje radnog tijela** Inicijativa može doći od strane organizacija mladih ili od strane samih lokalnih vlasti. No u svakom slučaju proces bi trebala započeti lokalna vlast, jer je ipak nositelj lokalne politike prema mladima upravo lokalna vlast. Trebalo bi se osnovati radno tijelo čiji bi predsjednik trebao biti predstavnik lokalne vlasti, a to tijelo može biti radna skupina ili povjerenstvo koje se sastaje dogovorenom dinamikom.

2] **Istraživanje potreba mladih** Cilj je dobiti što više informacija o potrebama i problemima mladih na lokalnoj razini, no također treba saslušati i zapamtiti kakva rješenja sami mladi predlažu tj. potrebno je napraviti analizu stanja na lokalnoj razini. To se može učiniti putem provođenja anketa i fokusnih skupina temeljenih na reprezentativnom uzorku mladih (npr. da fokusnim skupinama prisustvuju zaposleni i nezaposleni mladi, predstavnici organizacija mladih, srednjoškolci/ke, studenti/ice, mladi iz sela i gradova i sl.). Također, mogu se organizirati okrugli stolovi i tribine. Vrlo je važan segment motiviranja mladih da se priključe navedenim aktivnostima te je stoga preporučljivo organizirati cjelovitiju kampanju koja bi privukla što veći broj mladih građanki i građana.

3] **Analiza istraživanja** Radno tijelo dobiva sve dobivene informacije, analizira ih i zaključuje koja su to skupine problema relevantne za lokalnu sredinu i prema tome koja će se tematska poglavlja nalaziti u dokumentu. Ukoliko je moguće, bilo bi važno u proces istraživanja uključiti stručnjake koji bi istraživanje stručno proveli i analizirali.

4] **Uspostavljanje tematskih stručnih skupina** Na temelju dobivenih područja koja odražavaju potrebe mladih na lokalnoj razini formiraju se teme i stručne skupine unutar radnog tijela zadužene za pisanje tematskih poglavlja. Obično se članovi radnog tijela sami podijele prema razini stručnosti, afinitetu i zainteresiranosti te zovu i druge stručne osobe izvan radnog tijela da se pridruže stručnoj skupini.

5] Pisanje tematskih poglavlja LPDM-a Članovi stručnih radnih tijela pišu posebna poglavlja, a preporuča se konzultiranje sa relevantnim dionicima ovisno o temi. Područja mogu biti npr. obrazovanje, zdravstvo, civilno društvo, gospodarstvo, sudjelovanje mladih itd.

6] Usvajanje nacrta od strane radnog tijela Radno tijelo se sastaje, diskutira o posebnim poglavljima za svaku temu, dogovara se o finalnoj verziji nacrta kojeg naposljetku i usvaja.

7] Javna rasprava o nacrtu Preporuča se napraviti nekoliko javnih rasprava na koje treba pozvati što više predstavnika organizacija civilnog društva, lokalnih institucija te tzv. obične mlade građane-ke, koji nisu uključeni u organizacije. Nacrt dokumenta je moguće staviti i na web stranice lokalne samouprave ili na web stranicu neke organizacije mladih sa kontaktom gdje se može poslati komentare na dokument. Poželjno je kroz malu kampanju uključiti I mlade koji nisu sudjelovali u izradi nacrta.

8] Usvajanje finalne verzije dokumenta Doprinosi s javnih rasprava se uvažavaju i uvrštavaju u finalnu verziju, koja se time revidira.

9] Upućivanje prijedloga poglavarstvu i Odboru (nadležnom) za mlade pri predstavničkom tijelu lokalne vlasti Poglavarstvo pregledava dokument i usuglašava ga u skladu sa svojim administrativnim sustavom.

10] Rasprava i izglasavanje LPDM-a u predstavničkom tijelu lokalne vlasti Finalna rasprava o dokumentu u gradskom vijeću, općinskom vijeću ili županijskoj skupštini, gdje vijećnici daju završne doprinose stvaranju dokumenta. Ako organizacije mladih ili građani smatraju da još treba nešto dodati što nije uvršteno u dosadašnjem tijeku procesa izrade, sad to mogu učiniti putem lobiranja mladih vijećnika da zagovaraju njihove prijedloge i stavove.

U Hrvatskoj **LPDM** se kreira na dva načina, koja imaju svoje prednosti i nedostatke, no oba su proizvod improvizacije te ne mogu biti prikaz sustavnog procesa koji je prikazan u našem idealnom modelu. Ovdje iznosimo opise ta dva modela, koja ćemo nazvati obzirom na gradove u kojima su nastali:

1. «ZAGREBAČKI» MODEL

Postoji «kritična masa» mladih vijećnika u predstavničkom tijelu lokalne vlasti koji razumiju potrebe sektora mladih i **žele se upoznati sa problemima mladih**, kao i sa njihovim rješenjima. Potom komuniciraju sa organizacijama civilnog društva i starijim stranačkim kolegama. Lokalna vlast osniva radno tijelo sastavljeno od mladih vijećnika, predstavnika organizacija mladih i stručnjaka za tematiku mladih (npr. sveučilišni profesori/ice). Oni se zajedno sastaju i dogovaraju plana rada.

2. «KUTINSKI» MODEL

Postoji «kritična masa» u organizacijama mladih različitih profila - udruga mladih, udruga za mlade, pomladaka političkih stranaka itd. - ili djeluju kroz predstavničko tijelo mladih. Mladi se sastaju, dogovaraju projekt kreiranja LPDM-a, ali **ne traže sudjelovanje ili odobrenje lokalne vlasti** o procesu već planiraju izraditi gotovi dokument koji će ponuditi na usvajanje lokalnoj vlasti. Od samog početka vode intenzivnu komunikaciju sa mladim vijećnicima koji su im glavni lobisti unutar struktura lokalne vlasti, a kojim je sigurno u interesu da se takav dokument donese, jer su i sami mladi, a pritom će dobiti i na vidljivosti unutar vlastite stranke.

Prednosti prvog modela su **postojanje političke volje** i moći te potrebnih financija, a nedostaci su svojstveni kao i svakom drugom modelu koji polazi «odozgo» tj. od vlasti; nedovoljna upućenost u tematiku, diskutabilna zastupljenost predstavnika mladih te forsiranje stranačkih programa. U drugom modelu, kao modelu koji dolazi «odozdo» veliki su nedostaci **nepostojanje političke moći**, neadekvatna uključenost struktura lokalnih vlasti i ostalih institucija te sadržajna jednostranost iz perspektive organizacija mladih. S druge strane, prednosti su bolja upućenost u tematiku mladih, poznavanje sektora mladih i relevantnih dionika i visoka uključenost mladih građana i građanki u proces.

Oba modela su manjkava i odlikuje ih nedovoljna **povezanost lokalnih vlasti i organizacija mladih**, što ne znači da neće proizvesti rezultat, no da bi rezultat bio što bolji, a LPDM cjelovitiji i kvalitetniji potrebna je od početka do kraja procesa **partnerska suradnja** dvaju ključnih dionika koju smo opisali na početku ovog poglavlja. Ono što je ključno za oba modela jest da proces izrade dokumenta mora biti vidljiv u javnosti kako bi se izbjeglo sljedeće:

a) da lokalna vlast izglasa dokument, ali u proračunu ne predvidi potrebna financijska sredstva za provedbu projekta
b) lokalna vlast odustane od usvajanja dokumenta usred procesa
c) promijeni se vlast te nazove dokument produktom prijašnje vlasti i stopira provedbu dokumenta

Jednom kad je LPDM izglasan u predstavničkom tijelu lokalne vlasti, proces nikako nije gotov, nego se modificiraju prioriteti u mehanizme zagovaranja. Naime, na usvojeni LPDM se nastavlja **Operativni plan** koji definira za svaku mjeru odgovornu instituciju ili tijelo unutar lokalne vlasti za njegovu provedbu, partnere i dionike, aktivnosti, proračun, vremenski okvir za provedbu, pokazatelje uspješnosti i sredstva verifikacije. Tek donošenje operativnog plana **osigurava provedbu programa**, jer ga slijedi proračun, gdje ključna pretpostavka postaje jaka kohezija organizacija mladih okupljenih u vijeće ili neku drugu formu umreženosti, a osnovna aktivnost postaje **zagovaranje provedbe**.

U našem sustavu «međusektorsko tijelo» nadgleda provedbu LPDM-a, a «Ured za mlade» je glavno administrativno tijelo odgovorno za provedbu. Partnerstvo lokalnih vlasti i mladih postaje tim važnije, jer se poštuje **odabir prioritetnih mjera** za prvu godinu dana provedbe, a konstantno praćenje, osim «međusektorskog tijela» trebaju provoditi i organizacije civilnog društva koje nisu zastupljene u njemu, zainteresirane institucije i aktivne mlade građanke i građani.

SURADNJA SA LOKALNIM VLASTIMA

Kroz već spomenute dokumente europskog i hrvatskog zakonodavnog okvira i strateškog usmjerenja, ističe se neophodno stvaranje suradnje organizacija mladih i lokalne uprave.

Spomenutim ispitivanjem potreba organizacija mladih, stvaranje partnerskog odnosa sa jedinicama lokalne i područne/regionalne samouprave **ključ** je transparentne, široko otvorene, programski osnažene, participatorne komunikacije te osiguranje financijske stabilnosti i održivosti povezanih subjekata civilnog sektora mladih u lokalnim zajednicama.

Partnerstvo lokalne uprave i umreženih organizacija mladih (npr. **Županijsko vijeće mladih**) daju sljedeće rezultate, od kojih su neki već ostvareni na razinama nekolicine gradova i županija:

- **otvorena široka javna rasprava** o suradnji organizacija mladih i lokalne uprave s naglaskom na transparentan sustav informiranja i financiranja
- **podrška razvoju lokalnih programa djelovanja za mlade** putem financijske podrške za proces ispitivanja, definiranja, razvoja i vrednovanja implementacije programa/politika
- **podrška razvoju savjetodavnih odbora za mlade** pri gradskim/županijskim jedinicama
- **podrška razvoju lokalnih organizacija mladih i lokalnih vijeća mladih** te realiziranje zajedničkih programa (npr. centri za mlade)

Kontinuirano podupiranje mladih na aktivno sudjelovanje u društvu prije svega je **obaveza vlasti**, u smislu ostvarivanja cjelovitih uvjeta poboljšanja kvalitete života mladih u Republici Hrvatskoj.

POJMOVNIK

Mladi - društvena skupina koju u Republici Hrvatskoj prema NPDM čine svi građani RH u dobi od 15 do 29 godina (prema popisu stanovništva iz 2001. oko 900 000 građana ili 20,25 % stanovništva)

Politika prema mladima - državna politika (eng. policy) čiji je nositelj centralna ili lokalna vlast, a predstavlja skup načela, vrijednosti, stavova, ciljeva i akciju u svrhu poboljšanja kvalitete života društvene skupine mladih

Politike za mlade - širi pojam od politike prema mladima; nositelj politika za mlade mogu biti vlasti, javne i polu-javne institucije, nevladine udruge građana itd., a predstavljaju skup načela, stavova, ciljeva i akcija vezanih uz određenu temu (npr. vijeća mladih) ili područje (socijalna politika za mlade, zdravstvena politika za mlade)

Nacionalni program djelovanja za mlade (NPDM) - dokument nacionalne politike prema mladima u Republici Hrvatskoj; petogodišnja strategija sa 110 mjera koju je krajem 2002. usvojio Hrvatski sabor

Lokalni program djelovanja za mlade (LPDM) - dokument lokalne politike prema mladima; dugogodišnja strategija za mlade koja može biti na županijskoj, gradskoj ili općinskoj razini; shodno tome razlikujemo ŽPDM, GPDM i OPDM

Organizacije mladih - svi oblici samoorganiziranja mladih; uključuje pomlatke političkih stranaka, udruge mladih, udruge za mlade, klubove za mlade, inicijative mladih, vijeća učenika srednjih škola, vijeća učenika, studentske udruge, neformalne inicijative mladih

Udruga mladih - udruga građana/ki registrirana prema Zakonu o udrugama koja se fokusira u svom radu na potrebe mladih; načelna razlika od udruga za mlade jest što udruge mladih vode mladi koji su demokratski izabrani među članstvom udruge

POJMOVNIK

Udruga za mlade - udruga građana/ki registrirana prema Zakonu o udrugama koja se fokusira u svom radu na potrebe mladih; ne postoji zakonska razlika od udruga mladih, ali se načelan razlika sastoji u tome što udruge za mlade nužno ne vode demokratski izabrani mladi među članstvom udruge

Pomladak političke stranke - autonomni subjekt koji unutar političke stranke, registrirane prema Zakonu o političkim strankama, okuplja mlade članove te stranke; definiran je Statutom te političke stranke te nema vlastitu pravnu osobnost

Studentska udruga - podvrsta udruga mladih koja je kao i udruga mladih registrirana prema Zakonu o udrugama (ukoliko želi steći pravnu osobnost), ali im je pored toga nužno i rješenje resornog ministarstva za pitanja visokog obrazovanja kojim stječe poseban status studentske udruge koji nosi posebna prava i obaveze

Klub za mlade - prostor otvoren za mlade u unaprijed određeno vrijeme tokom dana koji nude različite sadržaje za mlade; ponekad je registriran kao zasebna nevladina udruga, a ponekad kao projekt unutar nevladine udruge itd.

Neformalna inicijativa mladih - inicijative od strane dvije ili više mladih osoba koje su usmjerene prema određenom cilju kojim se poboljšava kvaliteta građana, a koje nemaju pravnu osobnost

Vijeće učenika srednje škole - demokratski izabrana struktura od strane učenika srednje škole koja savjetuje obrazovne institucije, a nema pravnu osobnost